

TAKING
COOPERATION
FORWARD

 Konferencja „Revita Metropolis” Katowice, Muzeum Śląskie, 5.12.2018.

 Współpraca miast w działaniach rewitalizacyjnych na przykładzie projektu LUMAT

 Anna Starzewska-Sikorska - Koordynator Projektu

- Strategia “EUROPA 2020” - “Europa wykorzystująca efektywnie zasoby” - cel: zerowy przyrost wykorzystywania terenów do roku 2050
- Teren traktowany jako zasób środowiska
- Tereny w miastach są ograniczonym zasobem
- Działania dotyczące rozwoju w miastach wymagają na ogół określonego terenu na ich realizację
- Konflikty przestrzenne - konkurencja w ubieganiu się o tereny

- Institute for Ecology of Industrial Areas (IETU), Katowice, **Poland** - Lead Partner,
- City of Ruda Śląska, **Poland** - PP2
- Saxon State Office for Environment, Agriculture and Geology, **Germany** - PP3
- Higher Institute of Innovation Territorial Systems, **Italy** - PP4
- Metropolitan City of Turin, **Italy** - PP5
- Energy Center Lipizzanerheimat Baernbach, **Austria** - PP6,
- Slovak University of Technology, **Slovakia** - PP7,
- City of Trnava, **Slovakia** - PP8,
- Institute for Sustainable Development of Settlements, **Czech Republic** - PP9,
- Moravian-Silesian Development Agency, **Czech Republic** - PP10
- Urban Planning Institute of the Republic of **Slovenia** - PP11
- Ministry of the Environment and Spatial Planning, **Slovenia** - PP12
- City of Kranj, **Slovenia** - PP13

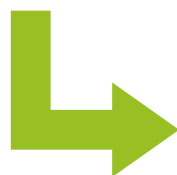
- Wzmocnienie zintegrowanego zarządzania środowiskowego w miejskich obszarach funkcjonalnych przez zrównoważone wykorzystywanie terenów i rozwój usług ekosystemowych.
- **Idea** projektu LUMAT oparta jest na kluczowej roli planowania i zarządzania przestrzenią w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Aspekty środowiskowe są uwzględniane w dokumentach planistycznych oraz procedurach dotyczących wykorzystywania terenów.
- Dlatego zarządzanie środowiskowe powinno wzmocnić narzędzia stosowane w planowaniu i zarządzaniu terenami, aby przeciwdziałać niekorzystnym wzorom wykorzystywania terenu w formie rozlewania się miast i degradacji obszarów. Takim narzędziem jest m.in. **analiza i ocena usług ekosystemowych**.

TEREN

Zarządzanie terenami jako
zasobem środowiska

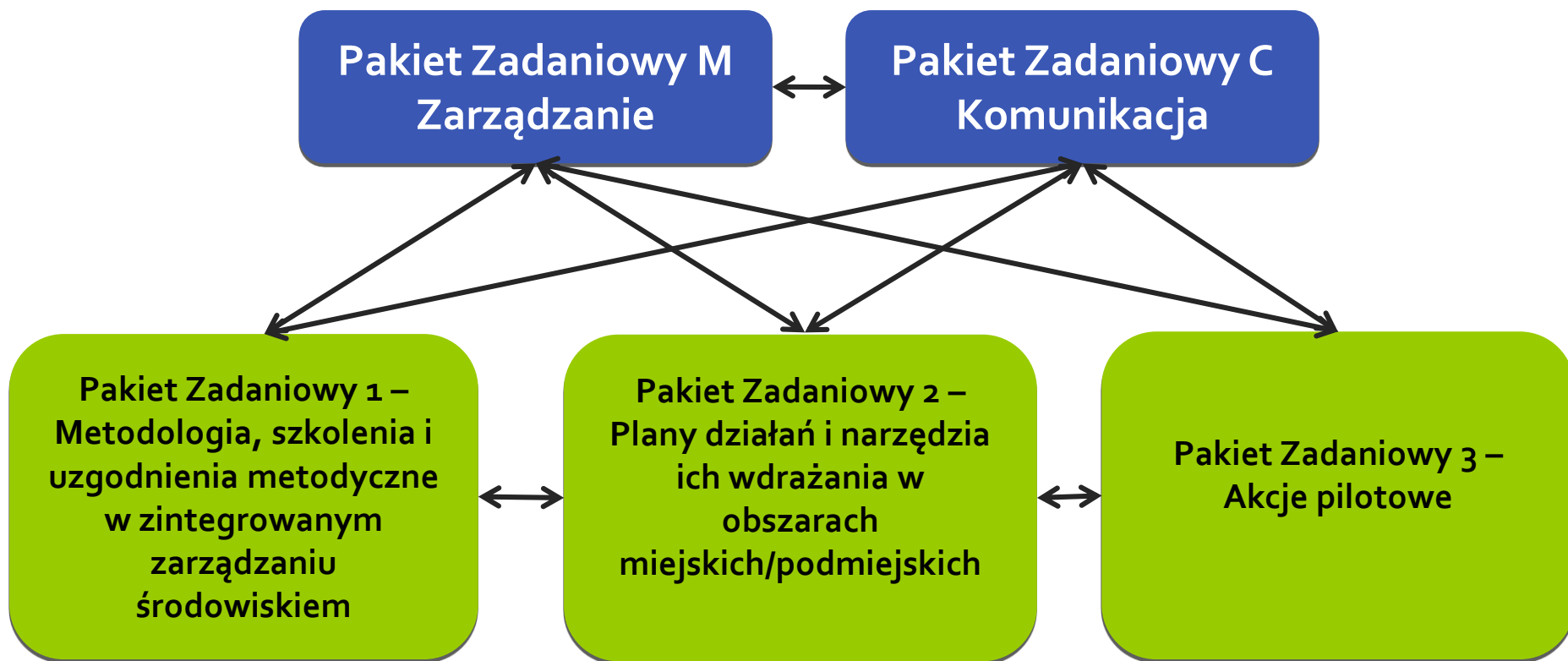
Zarządzanie terenami jako
miejscem realizacji celów
rozwoju

Metody i narzędzia
zarządzania terenami jako
zasobem

STRUKTURA PROJEKTU LUMAT

Obszary pilotowe projektu reprezentujące różne rejony Europy (klimatyczne, kulturowe), różne systemy prawne:

- Miejski obszar funkcjonalny Rudy Śląskiej, Chorzowa i Świętochłowic (**Polska**),
- Miejski obszar funkcjonalny Ostrawy (**Czechy**),
- Obszar Metropolitalny Turynu (**Włochy**),
- Miejski obszar funkcjonalny Lipska (**Niemcy**),
- Miejski obszar funkcjonalny Voitsberg (**Austria**),
- Miejski obszar funkcjonalny Trnavy (**Słowacja**),
- Miejski obszar funkcjonalny Kranj (**Słowenia**).

ZIDENTYFIKOWANE ZAGROŻENIA

- rozlewanie się miast,
- zasklepienie gleb,
- zdegradowane tereny w środku miasta,
- zagrożenia zmianami klimatu.

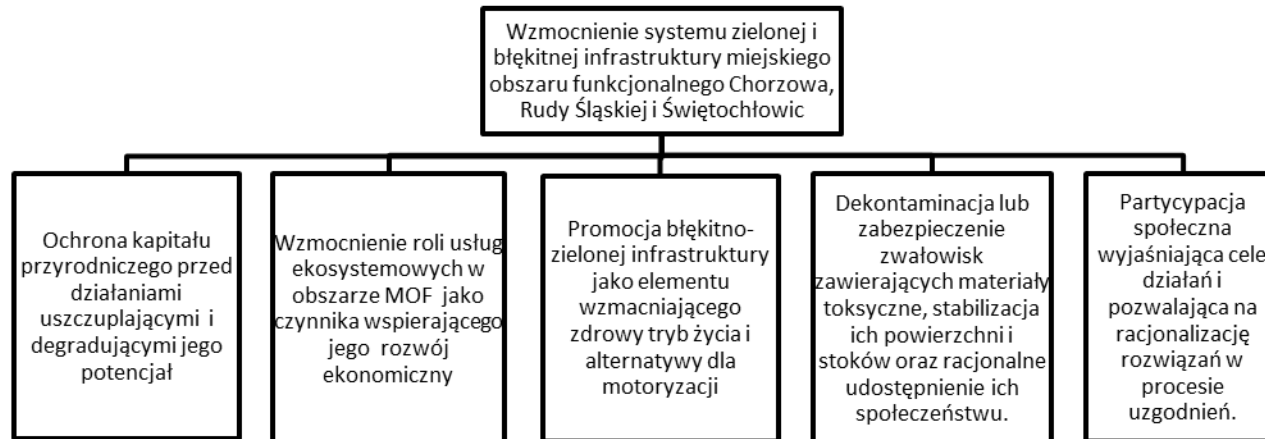
Cel: wzmocnienie zintegrowanego zarządzania terenami jako komponentem środowiska w MOF

Struktura: wspólna dla wszystkich obszarów pilotowych projektu obejmująca działania techniczne, organizacyjne i finansowe

Potrzeby lokalne: uwzględnione w celach szczegółowych, rodzaju działań technicznych i organizacyjnych

Schemat celów

Działania techniczne:

- Budowa ścieżek pieszych i rowerowych prowadzących przez tereny cenne przyrodniczo, w tym również budowa połączeń funkcjonalnych między istniejącymi już ścieżkami i traktami,
- Przebudowa drzewostanu, nowe nasadzenia,
- Porządkowanie przestrzeni i zagospodarowanie jej elementami małej architektury-ławki, tablice informacyjne, etc.
- Budowa ścieżek edukacyjnych,
- Budowę lub oczyszczenie i zagospodarowanie zbiorników małej retencji,
- Zagospodarowanie rekreacyjne terenów przywodnych - przystanie, plaże miejskie,
- Budowa boisk i placów zabaw ,
- Zagospodarowanie (wydzielenie części) terenów do czynnej rekreacji i uprawiania sportów letnich i zimowych(trasy rowerowe, górki saneczkowe, trasy biegowe).

- zmiany dokumentów planistycznych
- opracowania i koncepcje studialne dotyczące zarówno analiz rozwiązań przestrzennych, jak i propozycji działań administracyjnych i prawnych
- tworzenie struktur zarządzania

- informowanie społeczności lokalnych o walorach przyrodniczych oraz możliwościach korzystania z potencjału rekreacyjnego tych terenów
- ogólnodostępny system informacyjny w formie aplikacji na urządzenia mobilne o dostępności określonych terenów lub o wydarzeniach w konkretnych lokalizacjach zielonej infrastruktury
- konkursy dla dzieci i młodzieży
- kampanie promujące zieloną infrastrukturę jako istotny element podnoszący jakość życia w mieście
- wspólna oferta cyklicznych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, w szczególności promujących aktywny tryb życia wśród wszystkich grup społecznych trzech miast (np. maraton albo pół-maraton)

- ❑ **ZAOPATRUJĄCE** (np. jedzenie, woda, włókno, paliwo)
- ❑ **REGULACYJNE** (np. regulacja klimatu, regulacja składu powietrza, regulacja procesów glebowych, regulacja zanieczyszczeń i samo-oczyszczanie np. wody)
- ❑ **KULTUROWE** (np. rekreacja, zasoby kulturowe, funkcje estetyczne)
- ❑ **WSPIERAJĄCE** (np. krążenie pierwiastków, produkcja pierwotna, funkcja siedliskowa, cykl hydrologiczny)

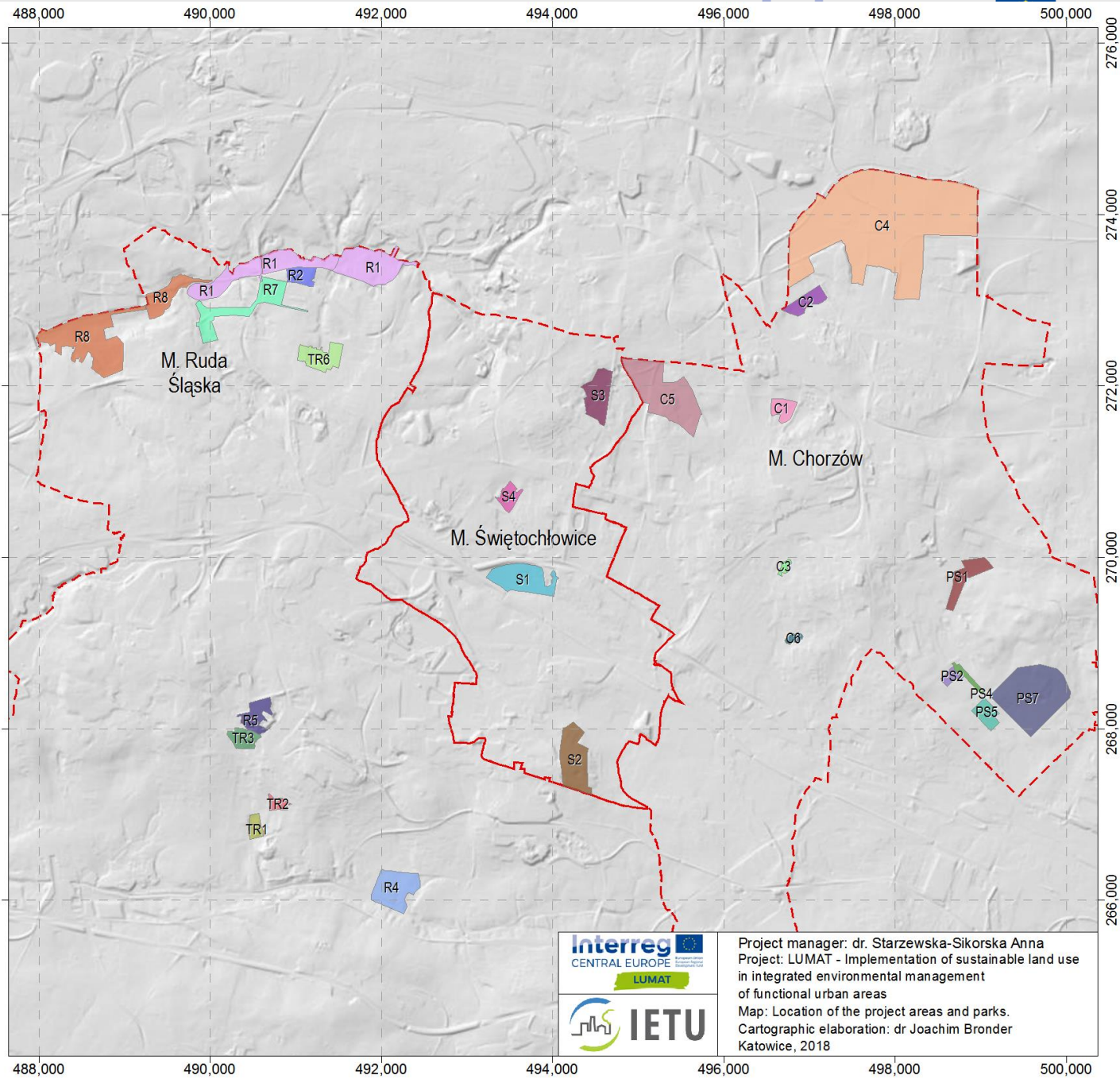

PRZYKŁADOWY ZAPIS W TABELI DZIAŁAŃ

Lp.	Obiekt	Elementy projektowane	Istniejące usługi ekosystemowe (wiodące zaznaczono drukiem pogrubionym)	Potencjalne usługi ekosystemowe
R1.	<p>Rewitalizacja przyrodniczo-rekreacyjna terenów o wysokich walorach środowiskowych i krajobrazowych posiadających potencjał miejsc spędzania czasu wolnego</p> <p>Tereny rekreacyjne wzdłuż rzeki Bytomki</p>	<p>Renaturalizacja wybranych fragmentów terenu (nasadzenia 800 bylin, 50 drzew rodzimych)</p> <p>Punkty edukacyjne - 3</p> <p>Ścieżka edukacyjna - 10 tablic</p> <p>Punkty widokowe - 5 (plac szutrowy 10x10m, ławka, tablica informacyjna)</p> <p>Altana (8x8m) - 2</p> <p>Ławki co 100m - 20 szt.</p> <p>Ścieżka pieszo-rowerowa wzdłuż rzeki Bytomki, dwa fragmenty - 1950m</p>	<p>1 Usługi zaopatrzeniowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaopatrzenie w wodę. <p>2. Usługi regulacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulacja składu powietrza, - regulacja procesów glebowych, - regulacja zanieczyszczeń i samooczyszczanie np. wody. <p>3 Usługi wspomagające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krążenie pierwiastków, - produkcja pierwotna, - funkcja siedliskowa, - cykl hydrologiczny. 	<p>W przyszłości rozwój usług kulturowych.</p> <p>1. Usługi kulturowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekreacja, - zasoby kulturowe, - funkcje estetyczne.
R2.	<p>Zwałowisko powęglowe w rejonie ul. Hłonda w Rudzie Śląskiej - Orzegowie</p>	<p>Działania rekultywacyjne - utrwalenie skarp od strony rzeki - 2000m² (10cm gliny, 5cm ziemi, mieszanka traw)</p> <p>Ścieżki rowerowe szutrowe - 1000m</p> <p>Kładki piesze ponad Bytomką - 3</p> <p>Punkty widokowe - 2 (plac szutrowy 10x10m, ławka, tablica informacyjna)</p> <p>Altana (8x8m) - 1</p> <p>Ławki co 100m (350+1000m) - 14</p>	<p>1. Usługi zaopatrzeniowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaopatrzenie w wodę <p>2. Usługi regulacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulacja składu powietrza, - regulacja procesów glebowych, - regulacja zanieczyszczeń i samooczyszczanie np. wody. <p>3 Usługi wspomagające:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krążenie pierwiastków, - produkcja pierwotna, - funkcja siedliskowa, - cykl hydrologiczny. 	<p>W przyszłości rozwój usług kulturowych.</p> <p>1. Usługi kulturowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rekreacja, - zasoby kulturowe, - funkcje estetyczne.

 Municipal boundaries	 R1
Project area	 R2
Symbol code	 R4
 C1	 R5
 C2	 R7
 C3	 R8
 C4	 S1
 C5	 S2
 C6	 S3
 PS1	 S4
 PS2	 TR1
 PS4	 TR2
 PS5	 TR3
 PS7	 TR6

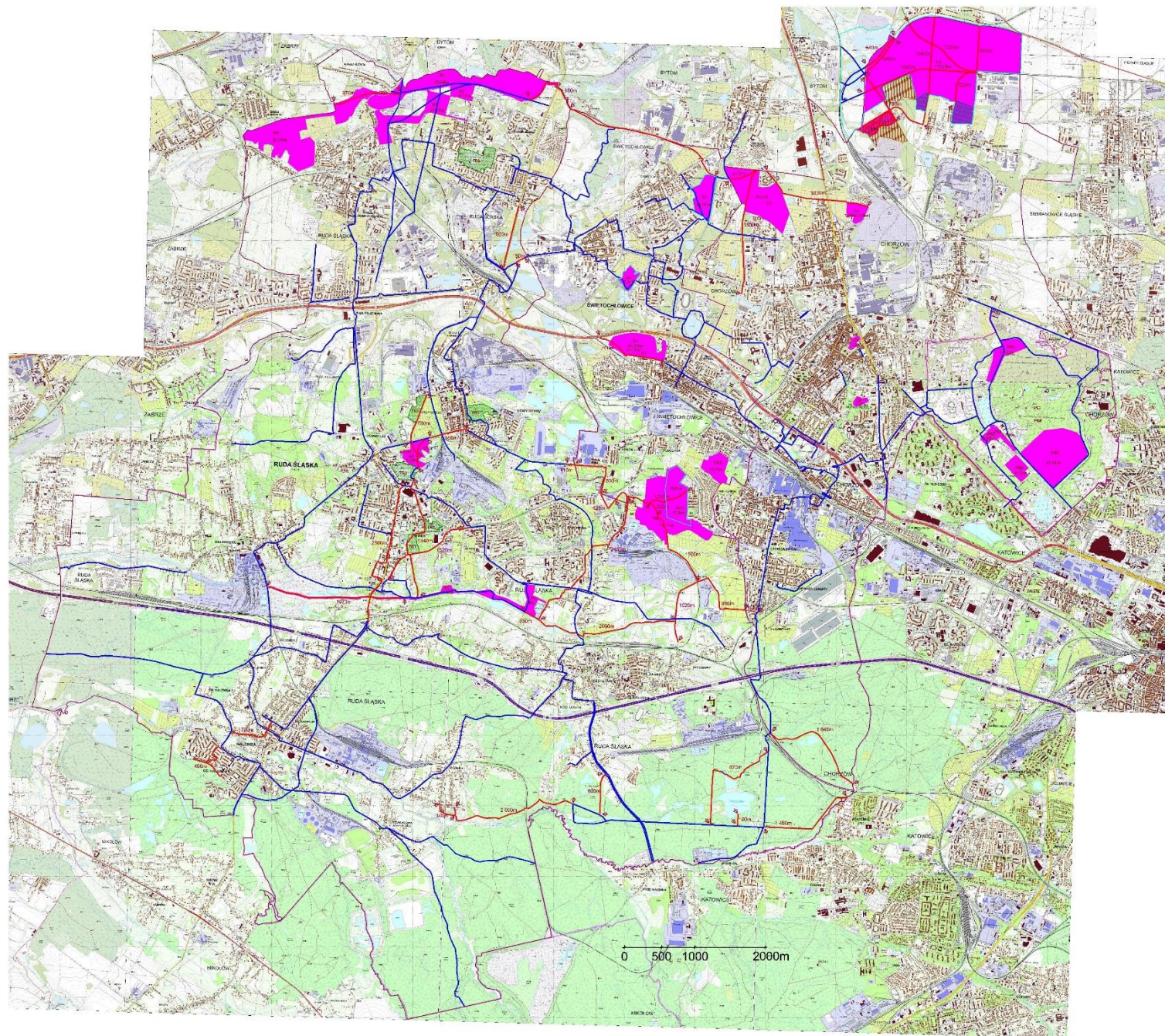

Spatial data of Topographic Database in scale 1:10000 has been used. Spatial data have been obtained from Provincial Center for Geodetic and Cartographic Documentation in Katowice based on the permission No. 12/2013 of the Marshal of the Silesian Voivodeship

Interreg
CENTRAL EUROPE
LUMAT
IETU

Project manager: dr. Starzewska-Sikorska Anna
 Project: LUMAT - Implementation of sustainable land use in integrated environmental management of functional urban areas
 Map: Location of the project areas and parks.
 Cartographic elaboration: dr Joachim Bronder Katowice, 2018

- GRANICE GMIN
- OBIEKTY
- OBSZAR PARKU ŚLĄSKIEGO
- TERENY CHRONIONE
- OBIEKTY TRAKTU RUDZKIEGO
- TERENY PROPONOWANE DO WYŁĄCZENIA Z ZPK ZABIE DOLY
- TERENY PROPONOWANE DO WYŁĄCZENIA Z ZPK ZABIE DOLY
- ŚCIEŻKI ROWEROWE ISTNIĄCE I W BUDOWIE
- ŚCIEŻKI ROWEROWE PROJEKTOWANE
- R1-R6 OBIEKTY ZLOKALIZOWANE W RUDZIE ŚLĄSKIEJ
- C1-C6 OBIEKTY ZLOKALIZOWANE W CHORZOWIE
- PS1-PS7 OBIEKTY ZLOKALIZOWANE W PARKU ŚLĄSKIM
- S1-S4 OBIEKTY ZLOKALIZOWANE W ŚWIĘTOCHŁOWICACH
- TR1-TR6 OBIEKTY TRAKTU RUDZKIEGO

CEL: Plan działań w zakresie wzmocnienia i rozwoju systemu zielonej infrastruktury w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowice wraz z analizą i oceną usług ekosystemowych związanych z wdrożeniem tego systemu.

OPIS: Gminy: Ruda Śląska, Świętochłowice, Chorzów

ADRES: Miasto Ruda Śląska, 41-709 Ruda Śląska, Plac Jana Pawła II 6

WYKONAWCA PRACY:
 Pracownia HORTUS
 Pracownia HORTUS, Krzysztof Rostański
 ul. Rodzińskiego 88/152, 40-203 Katowice
 tel. 907 252 901

OPIS: Prof.nzw.dr hab.inż.arch. Krzysztof Rostański
 Dr hab. Adam Rostański
 Dr hab. Edyta Sierka
 inż. Stanisław Trocer
OPIS: Dr Anna Starzewska-Sikorska
 Dr inż. arch. Justyna Gorgon

Tytuł: Rysunek planu działań w granicach MOF

Data: 12.2017 **Skala:** 1:25 000

Wielkość formatu: A3 (210x297 mm)

JAK POWSTAWAŁ PLAN DZIAŁAŃ?

- Zaproszenie do współpracy miast Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego: Chorzowa i Świętochłowic (Ruda Śląska jako partner w projekcie)
- I spotkanie informacyjne z prezydentami miast
- Spotkania robocze grupy osób reprezentujących urzędy miast
- Wizje lokalne terenów wstępnie wytypowanych przez grupę roboczą
- Opracowanie wstępnej wersji dokumentu Planu Działań
- Publiczna dyskusja nad dokumentem
- Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Planu Działań
- Przygotowanie porozumienia (listu intencyjnego) i podpisanie przez prezydentów miast

12 czerwca 2018 roku w siedzibie Urzędu Miasta Ruda Śląska został podpisany list intencyjny dotyczący wdrażania Planu Działań w zakresie rozwoju i wzmocnienia zielonej infrastruktury w Funkcjonalnym Obszarze Miejskim Chorzowa, Rudy Śląskiej i Świętochłowic.

W dokumencie ustalono, że zostanie powołana Stała Konferencja (Grupa Zadaniowa), na czele której stanie Koordynator, który następnie ustali szczegółowe zasady współpracy.

GORA ANTONIA

La Gora Antonia è un'area di interesse storico-archeologico, situata nel centro storico di Gorizia, in provincia di Gorizia. È un'area di interesse storico-archeologico, situata nel centro storico di Gorizia, in provincia di Gorizia. È un'area di interesse storico-archeologico, situata nel centro storico di Gorizia, in provincia di Gorizia.

KOMPANI
WEGLOWA S.A.
P
O
K
O
J
P
O
K
O
J
P
O
K
O
J

Pierwszy: konsorcjum międzynarodowe złożone z obszarów funkcjonalnych i firm naukowo-konsultingowych - współpraca nad stworzeniem wspólnej koncepcji zarządzania terenami w MOF jako obszarami pełniącymi ważną rolę w ramach usług ekosystemowych (m.in. W adaptacji do zmian klimatu)

Drugi: wymiar finansowy - współpraca w zakresie powiązania różnych źródeł finansowania rekultywacji hałdy w Rudzie Śląskiej - wspólny projekt finansowany przez LUMAT a następnie różne źródła finansowania inwestycji (LUMAT i NFOŚiGW)

Trzeci: współpraca trzech miast wchodzących w Miejski Obszar Funkcjonalny dotycząca wypracowania dokumentu planu działań w zakresie wzmocnienia i rozwoju zielonej infrastruktury w MOF

Anna Starzewska-Sikorska
Instytut Ekologii Terenów Uprzemysłowionych
LUMAT

www.interreg-central.eu/lumat

sta@ietu.katowice.pl

+48 32 254 60 31 ext. 258

facebook.com/lumatproject

linkedin.com/in/lumat-project

twitter.com/Lumat_project

